

5. Südosteuropäisches Bioethik-Forum

Bioethik zwischen
Religion und Säkularismus

5. Bioetički forum za jugoistočnu Europu

Bioetika između religije i sekularizma

Sarajevo, 2009

5. Südosteuropäisches Bioethik-Forum

Bioethik zwischen
Religion und Säkularismus

DIREKTOREN DER KONFERENZ / DIREKTORI KONFERENCIJE

Prof. Dr. Ante Čović

(Universität Zagreb / Sveučilište u Zagrebu)

Prof. Dr. Walter Schweidler

(Katholische Universität Eichstätt-Ingolstadt /
Katoličko sveučilište Eichstätt-Ingolstadt)

KOORDINATOREN / KOORDINATORI

Dr. Hrvoje Jurić

(Universität Zagreb / Sveučilište u Zagrebu)

Dr. Ute Kruse-Ebeling

(Technische Universität Dortmund / Tehničko sveučilište u Dortmundu)

ORGANISATIONSAUSSCHUSS / ORGANIZACIJSKI ODBOR

Prof. Dr. Ljubomir Berberović, Prof. Dr. Sulejman Bosto,

Prof. Dr. Ismet Cerić, Prof. Dr. Faris Gavrankapetanović,

Prof. Dr. Tomislav Jozić, Prof. Dr. Slobodan Loga, Prof. Dr. Velimir Valjan

MITARBEITERSTAB / SURADNIČKI TIM

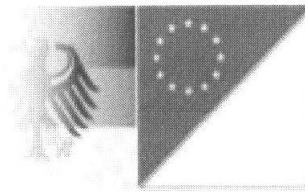
Kai Große Dreimann (Eichstätt), **Samedin Kadić** (Sarajevo),

Dr. Sebastian Ullrich (Eichstätt), **Halida Vuković** (Sarajevo),

Ivana Zagorac (Zagreb)

Durchgeführt mit Unterstützung der Bioethischen Gesellschaft von Bosnien und Herzegowina,
der Akademie der Wissenschaften und Künste von Bosnien und Herzegowina und des Referenzzentrums
für Bioethik in Südosteuropa (Zagreb).

Organizirano uz podršku Bioetičkog društva u Bosni i Hercegovini, Akademije nauka i umjetnosti
Bosne i Hercegovine, te Referalnog centra za bioetiku u jugoistočnoj Europi (Zagreb).

Stabilitätspakt für Südosteuropa
Gefördert durch Deutschland
Stability Pact for South Eastern Europe
Sponsored by Germany

INHALT / SADRŽAJ

Programm / Program	17
Zusammenfassungen / Sažeci	25
Förderung / Sponzor	81
Anschriften der Teilnehmer / Adrese sudionika	85

DONNERSTAG, 19. November 2009 /

ČETVRTAK, 19. XI. 2009.

Ankunft der Teilnehmer in Sarajevo und Unterbringung im Hotel *Alem* /
Dolazak sudionika u Sarajevo i smještaj u hotelu *Alem*

FREITAG, 20. November 2009 /

PETAK, 20. XI. 2009.

9:00–9:30 *Eröffnung der Konferenz / Otvorenje konferencije*

9:30–9:45 *Sulejman Bosto (Bosnien und Herzegowina/Bosna i Hercegovina): Bioethik als Koexistenz verschiedener Perspektiven / Bioetika kao koegzistencija različitih perspektiva*

9:45–10:00 *Velimir Valjan (Bosnien und Herzegowina/Bosna i Hercegovina): Die Möglichkeit der Begründung der „religiösen“ und der „un-religiösen“ (Bio)ethik / Mogućnost utemeljenja »religiozne« i »ne-religiozne« (bio)etike*

10:00–10:15 *Walter Schweidler (Deutschland/Njemačka): Was ist eine Kultur des Lebens? Zur christlichen Sicht der Verbindung von Ethik und Kultur / Što je to kultura života? O kršćanskom pogledu na povezanost etike i kulture*

10:15–10:30 *Ante Čović (Kroatien/Hrvatska): Integrative Bioethik und der Begriff der Über-Instanz / Integrativna bioetika i pojam Nadinstancije*

10:30–11:00 *Diskussion / Diskusija*

11:00–11:15 *Pause / Pauza*

- 11:15–11:30** *Milenko A. Perović (Serbia/Srbija): The Philosophical Notion of Death / Filozofski pojam smrti*
- 11:30–11:45** *Ute Kruse-Ebeling (Deutschland/Njemačka): Fragen von Leben und Tod – einige Anmerkungen zum bioethischen Diskurs in Deutschland / Pitanja života i smrti – nekoliko napomena o bioetičkom diskursu u Njemačkoj*
- 11:45–12:00** *Valentina Kaneva (Bulgaria/Bugarska): Religious Condemnation of Abortion, Public Debate and Problems of Public Policies / Religijska osuda abortusa, javna debata i problemi javnih politika*
- 12:00–12:30** *Diskussion / Diskusija*
- 13:00** *Mittagessen im Restaurant Lira / Ručak u restoranu Lira*
- 15:00–15:15** *Faris Gavrankapetanović, Ismet Cerić, Jasmina Krehić (Bosnia and Herzegovina/Bosna i Hercegovina): Decision Making in Medicine between Religious Beliefs and Secularism / Donošenje odluka u medicini između religioznih uvjerenja i sekularizma*
- 15:15–15:30** *Karel Turza (Serbia/Srbija): Bioethics and Culture: Can Bioethics Contribute to Inter-Cultural Formation? / Bioetika i kultura. Može li bioetika doprineti inter-kulturnoj formaciji?*
- 15:30–15:45** *Jasminka Babić-Avdispahić, Tijana Cvjetičanin (Bosnia and Herzegovina/Bosna i Hercegovina): In vitro Fertilization, Suffering and Imperative of a Pregnant Body / In vitro fertilizacija, patnja i imperativ trudnog tijela*
- 15:45–16:15** *Diskussion / Diskusija*
- 16:15–16:30** *Pause / Pauza*

- 16:30–16:45** *Slobodan Loga* (*Bosnia and Herzegovina/Bosna i Hercegovina*): The Treatment of Mentally Disturbed People between Religious and Secular Approach – Ethical Dilemmas / Tretman ljudi sa mentalnim smetnjama između religioznog i sekularnog pristupa – Etičke dileme
- 16:45–17:00** *Lilijana Oruč* (*Bosnia and Herzegovina/Bosna i Hercegovina*): (De)stigmatization of Mentally Ill Persons in the Light of Psychiatric Genetic Research / (De)stigmatizacija mentalno bolesnih osoba u svjetlu psihijatrijskih genetičkih istraživanja
- 17:00–17:15** *Sandra Radenović* (*Serbia/Srbija*): Communication in Medicine – Methodological Problems and Bioethical Approach / Komunikacija u medicini – metodološki problemi i bioetički pristup
- 17:15–17:45** *Diskussion / Diskusija*
- 17:45–18:00** *Pause / Pauza*
- 18:00–18:15** *Stephan Sellmaier* (*Deutschland/Njemačka*): Ethik der Konflikte. Über den moralisch angemessenen Umgang mit ethischem Dissens / Etika konflikata. O moralno primjerenom ophođenju sa etičkim disenzusom
- 18:15–18:30** *Borut Ošljaj* (*Slowenien/Slovenija*): Weltethos und Würde im postsäkularen Kontext. Eine integrativ-bioethische Untersuchung / Svjetski ethos i dostojanstvo u postsekularnom kontekstu. Integrativno-bioetičko istraživanje
- 18:30–18:45** *Damir Smiljanić* (*Serbien/Srbija*): Welche Weltanschauung liegt der integrativen Bioethik zu Grunde? / Koji pogled na svet leži u osnovi integrativne bioetike?
- 18:45–19:15** *Diskussion / Diskusija*

SAMSTAG, 21. November 2009 /

SUBOTA, 21. XI. 2009.

- 9:00–9:15** *Ljubomir Berberović (Bosnia and Herzegovina/Bosna i Hercegovina): 150-Year-Long Dialogue with Darwinism – New Perspectives / 150 godina dijaloga s darvinizmom – nove perspektive*
- 9:15–9:30** *Hrvoje Jurić (Kroatien/Hrvatska): Pluriperspektivische und integrative Auseinandersetzung mit dem Begriff des Lebens / Pluriperspektivni i integrativni pristup pojmu života*
- 9:30–9:45** *Marija Todorovska (Macedonia/Makedonija): Integrative Bioethics and Issues of Religion in Multiconfessional Societies / Integrativna bioetika i pitanja religije u multikonfesionalnim društvima*
- 9:45–10:15** *Diskussion / Diskusija*
- 10:15–10:30** *Pause / Pauza*
- 10:30–10:45** *Franjo Topić (Bosnien und Herzegowina/Bosna i Hercegovina): Theologie der Ökologie / Teologija ekologije*
- 10:45–11:00** *Dejan Donev (Macedonia/Makedonija): Why and Where Is (Integrative) Bioethics between Religion and Secularism? / Zašto je i gdje je (integrativna) bioetika između religije i sekularizma?*
- 11:00–11:15** *Marija Selak (Croatia/Hrvatska): God-Man or Man-God? Return to Spirituality as the Foundation of Bioethical Epoch / Bogočovjek ili čovjekobog? Povratak duhovnosti kao zasnivanje bioetičke epohe*
- 11:15–11:45** *Diskussion / Diskusija*

12:00–13:30 *Podiumsdiskussion zur Etablierung des Faches Integrative Bioethik in Europa / Panel-diskusija o etabliranju studijskog smjera Integrativna bioetika u Europi*

Einführungsvortrag / Uvodno predavanje:

Prof. Dr. Walter Schweidler

14:00 Mittagessen im Restaurant *Lira* / Ručak u restoranu *Lira*

Die Vorträge und Diskussionen werden simultan gedolmetscht (Englisch und Deutsch → Bosnisch/Kroatisch/Serbisch; Bosnisch/Kroatisch/Serbisch → Englisch).

Predavanja i diskusije se simultano prevode (engleski i njemački → bosanski/hrvatski/srpski; bosanski/hrvatski/srpski → engleski).